

MICRO 11. - Trhy výrobních faktorů

Opakování: Jakým způsobem vzniká monopol? Co to je přirozený monopol? Jaké cíle sleduje protimonopolní regulace? Charakterizujte trh monopolistické konkurence. Jaká je produkce firem v monopolistické konkurenci? Zakreslete graf monopolistické konkurence. Má smysl rozlišovat SR a LR v monopolistické konkurenci? Vyrábí monopolistická konkurence s maximální efektivitou? Charakterizujte výrobní a alokační efektivnost.

Trhy výrobních faktorů (VFs):

- VF zdroj pro tvorbu nových statků
- **prvotní VF** - půda a práce **Ø** **odvozené kapitál**

Proč je kapitál odvozený výrobní faktor?

- alokace VFů **Ø** předpoklad efektivní či neefektivní výroby
 - jakékoliv zábrany **Ø** deformace trhu
- **cena VF na trhu dle D a S ale specifika:**
 - výrobní spotřeba – VFy se používají v různých kombinacích a produktivnost je technologicky podmíněna **Ø** poptávka po VFy je taky technologicky podmíněna
 - VF neslouží k uspokojování osobní spotřeby (poptávají firmy) **Ø** nemůžeme D vysvětlovat pomocí teorie mezního užítku
 - domácnosti představují nabídkovou stranu trhu VFy a jejich chování motivováno maximalizací užítku

Vysvětlete jednotlivá specifika na trhu VFy. Definujte mezní produkt (MP) práce, kapitálu a půdy.

- **mezní náklady (MC)** = dodatečné náklady na nakoupení dodatečné jednotky VF
 - mezní náklady výrobního faktoru v DOKO konstantní a na nedokonale konkurenčních **ř**
- **mezní (fyzický) produkt MR**
 - má od určitého rozsahu **Ø** tendenci

Charakterizujte tendence vývoje MC_f a MP_f VFy a zakreslete je do grafu.

- **příjem z mezního produktu – $MRP = MP * \text{cena výstupu}$**
 - např $MRP_L = MP_L * MR$ (cena výstupu)

*Co se musí stát, aby v doko při dané ceně produkce, rostl MRP_L **Ø** musí růst MP_L*

- **optimální množství VF pokud $MC_f = MRP_f = P_f$ (např w)**

Vysvětlete proč nastává optimum v situaci $MC_f = MRP_f$.

- možnost **vzájemné substituce**
- **maximalizace zisku** (optimální kombinace) pokud platí rovnost mezních produktů k cenám

$$MP_K/P_K = MP_L/P_L = MP_P/P_P$$

- **♦ \tilde{r} ceny VF **Ø** možnost substituovat jiným VF**

Vysvětlete situaci optimální kombinace VFy.

- **teorie mezní produktivity (VF práce)**
 - MP_L je klesající
 - výše mzdy je závislá na mezním produktu práce poslední jednotky
 - příjem z průměrného produktu VF (AP_L) je nejdříve **ř** a potom **Ø** (průsečík s MP_L)
 - poptávka po práci = klesající část MP_L od průsečíku s AP_L

Zakreslete situaci do grafu. Vysvětlete situaci pokud je mzda vyšší než $MP_L = AP_L$?

Trh půdy

- **množství půdy je dané = S** půdy je fixní **Ø** S nepružná vzhledem k ceně **Ø** změna poptávky do cen
- nabídka půdy omezena rozlohou
- pronájem půdy **Ø** **pozemková renta**

- **homogenita půdy** (poloha, kvalita) *Je půda homogenní výrobní faktor?*
- vliv na cenu půdy má: S a D, očekávání spojená s trhem půdy, motivace prodeje, ...

Uveďte příklady vlivu očekávání.

Trh práce

- stejné zákonitosti jako jinde, ALE specifické rysy:
 - práci konají lidé
 - cenou je mzda
- **poptávka** po práci je určena MP_L
 - zájem o LF pouze pokud $MP_L >$ než mzda (náklady na LF)

Vysvětlete čím je determinována poptávka po práci.

- **nabídka práce** - domácnosti (H)
 - práce je nabízena jestliže efekt z práce je větší nebo roven než nutná oběť
 - **nominální X reálná mzda**
 - **tvar křivky individuální (domácnosti) nabídky práce**
 - **substituční efekt** $\bar{\theta}$ pracuje se více, protože jsou H motivovány \bar{r} důchodem
 - **důchodový efekt** $\bar{\theta}$ pracuje se méně, protože H upřednostňují volný čas

Zakreslete a vysvětlete tvar křivky nabídky práce

- **nedokonalosti trhu práce**
 - vyplývající ze specifika
 - mzda rigidní směrem dolů; sociální dávky ... ; odbory; státní zásahy (například minimální mzda)

Vysvětlete jaký vliv mají jednotlivé nedokonalosti na trhu práce. Zakreslete zavedení minimální mzdy.

Nezaměstnanost (U)

- **míra nezaměstnanosti** = počet nezaměstnaných/ celkový počtem práceschopných * 100 (%)
- **ekonomicky aktivní obyvatelstvo** - celkový počet práceschopných, kteří pracují nebo se ucházejí o práci
- **frikční nezaměstnanost** - pohyb lidí mezi místy (například technologický pokrok nebo info)
- **cyklická nezaměstnanost** - souvisí s hospodářskými cykly

Vysvětlete příčiny vzniku frikční a cyklické nezaměstnanosti. Jaké jsou obecné příčiny nezaměstnanosti?

- **dobrovolná X nedobrovolné** nezaměstnanosti

Zakreslete situaci dobrovolné U + zakreslete situaci nepružných mezd.

- **politika plné zaměstnanosti** $\bar{\theta}$ snaha udržovat nezaměstnanost na úrovni přirozené míry nezaměstnanosti = na úrovni optimálního výkonu - potenciální produkt

Graf: Nezaměstnanost a přirozená míra nezaměstnanosti

